

ka iggal ajal, igga rahwa seas sesuggusid olnud, kes kui kawwalad inimeste abbausfust hinda püidnud ja hinda sanud ja welgi sawad, et arpudega, ehk kaartidest, Kohwi-paksust, (Kaffesah) ehk mu tühjast asjast, küssijatele kostawad ja ettekulutawad, mis neile wõiks tülla, ehk kuidagi ühhe ehk tõise asja luggu saaks minnema. Sedda teggid siis ka éanemuiste needsinatsed tühja näggijad ehk tähtemõistjad, kuida sedda Prohwet Danteli ramato 2. p. ja 2 f. nähha, kus kunningast Nebukadnetsarist ööldakse: Kunningas käskis kutsuda Kynstimeh-hed ja tähttyndjat, ja lausujad, ja Kaldea targad, et piddid ülles räkima (s. o. selletama) temma unnenäud. Mis Nebukadnetsar ommal ajal teggi, sedda tewad tännapäew weel kõi k hõmmiko-maa wallitsejad, kes weel praego nisuggusid tühja Kynstimehhi peawad, kelle käest kõige ettewõtmise nõus kulawad, mis tähhed peaksid näitama, kas korda-wal raisku-minnemist. Agga tewad nemmad sedda, et walmolik pimmedus neid üllewarjab, séllepárrast, et Kristiusso õppetuse weel süna polle ullatand.

Sesugguse rahwa käest on se siis tulnud, et ilmu kalendrisse hakatud kirjutama, ning ka weel muud rummalat asja süna seggama, nenda kui need halbid märgid ja nõuandmised, kui:

☉ hea aadrit lasta; ☽ hea kúppo lasta; ♀ hea arstimise rohtu wõtta; ♀ hea kúlwada ja istutada; ♀ hea lapsi árrawõderutada; ja mis muud halpi rummalust weel peálegi. Needsinatsed sünsammas näidatud märgid ja nõuandmised, kulutawad selget abbausku, ja on mõnda inimest kahjo sisse saatnud, ehk ilmaaeguse aprilaskmisega surma kätte petnud. Et se nenda, séllepárrast on wallitsused iggal maal keelnud, neid eddespiddi kalendris prukida; agga

ilmad on ifka weel kalendrisse jánud, et ta kúl nenda párrast tihti peálegi wallet ajab.

Miskspárrast sállitakse siis sedda, et tähtramato teggija umbsest peast ilmu kalendrisse kirjutab, kuida issi mõtleb ja arwab?

Selle küsimise peále sago wastuse asfemele üks luggu rágitawaks ollema, mis 1785 aastal, Magdeburgi makónnas Saksamaal, juhtus sündima.

Olli nimmetud ajal seálsammas, Hálle linnas, üks selts õppetud mehhi *), kes ajast ajani üht ja tõist kirja kunninga lubbaga, seálatse teadmata ja wágga abbausfulise tallorahwa õppetuseks, muist hopis maksota wáljaandis, ning ka igga aasta õppetawad ja targaste kirjutud kalendrit, wágga alwa süna eest, temma kätte murrettes. Ollid targad mehhed ilmuist, mis Tähtramatuis luggeda, jo mitto kórd seddasamma rahwale tähhendand, mis meie süin ja majalgi omma rahwale ka olleme rákünd, ja arwasid mehhed, et inimised sedda olleks wõtnud tähhelepánna ja uskuda; ning, et sedda uskusi ja lootsi, teggid 1785 aasta peále kalendrit, ja andsid sedda wálja, agga ollid ilmu nimmetamata ja näitamata jánud. Mis sündis?

Kui jo mitto tuhhat tähtramatut trükkeri käest olli wáljaláinud, kuuldi kõiges makónnas suurt kahinat ollewad, ja satts tallorahwas kõi kalendrid, mis olli õstnud, trükkeri kätte taggasi, ja üht kaebamise ramatust Kubbernemango wallitsuse kätte, kéllega sedda kaebas ja nenda rákis:

„Ballume kalendri teggijat kohto álla
„wõtta, ja tedda kímbutada, et ta ilmu
„mu kalendris näitamata jánud. Se

*) Die Naturforschende Gesellschaft in Halle.